

ÚJ ELEMEEK A BALASSI BÁLINT INTÉZET OKTATÁSI PROGRAMJÁBAN

A BALASSI Bálint Intézet egyik jogelődjének, a Magyar Nyelvi Intézetnek több évtizede sikeresen működő oktatási formái mellett az utóbbi két évben egy új, komplex képzési program alakult ki. A program neve: *Magyar mint idegen nyelv – Hungarológiai alapképzés*. Meggyőződésem, hogy távlatilag ez a képzési forma kerül oktatási tevékenységünk centrumába, s hatékonyan fogja szolgálni a Balassi Bálint Intézet alapfeladatainak megvalósítását.

Hogyan alakult ki a *Magyar mint idegen nyelv – Hungarológiai alapképzés* nevű komplex programunk?

Három évvel ezelőtt megkereste intézetünket a Külföldi Magyar Cserkészszövetség azzal a céllal, hogy a nyugati szóránymagyarságban élő másod-, harmadgenerációs fiatalság számára biztosítsunk olyan képzést, amely fejleszti, tökéletesíti magyar nyelvi tudásukat, és – hungarológiai tárgyak oktatásával – erősíti az óhazához való kötődésüket, a „gyökerek” felkutatását. Intézetünk örömmel vállalta a szakmai „kivitelező” szerepét, s mivel az Oktatási Minisztérium a 2000–01-es tanévtől 30 fős ösztöndíjas keretet biztosított, az oktatás el is kezdődhetett.

Egy év múlva új ösztöndíjpályázat szakmai megvalósítására kaptunk lehetőséget. Ezúttal 20 fő külföldi egyetemista, illetve frissdiplomás jöhetett hozzánk magyar nyelvet és hungarológiát tanulni. Ők „tisztán” külföldiek, tehát nem rendelkeznek semmilyen magyar kötődéssel, „csupán” érdeklődésből választottak otthoni egyetemükön valamilyen hungarológiai szakirányt.

A két célcsoport oktatása közben a tanárok egy speciális csoportja folyamatosan figyelemmel kísérte az oktatás, vizsgáztatás menetét, s a tapasztalatok, a szükségessé váló korrekciók egyre inkább abba az irányba mutattak, hogy kidolgozható egy olyan komplex magyar nyelvi hungarológiai program, amelyben a két különböző célcsoport képzése – s bármely hozzájuk hasonlóé – megoldható, s bizonyos szempontból ésszerűbb is. Egyre világosabbá vált az is, hogy a diákok előképzettsége (érettségi után állók, egyetemisták) lehetővé tenné egy olyan szintű oktatási anyag kidolgozását és alkalmazását,

amely a kimeneti pontjait tekintve – egyfajta nulladik évfolyamként – bekapcsolható a hazai egyetemi oktatás kreditrendszerébe. (S mivel külföldi hallgatókról van szó, a szerzett kreditjeiket nemcsak Magyarországon, hanem anyaegyetemükön is érvényesíthetnék.)

Ezen alapgondolatok, felismerések birtokában láttunk hozzá a program részletes kidolgozásához, s már a munkálatok kezdetén kitűnő partnerre leltünk: a Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Tanszéke vállalta a program integrálását (akkreditáltatását?) saját *Magyar mint idegen nyelv – Hungarológia* szakjába.

A program sorsa ebben a pillanatban nagyon jól áll: a szakmai anyag elkészítése befejeződött, már „csak” az integrációs (?), akkreditációs (?) eljárás van hátra, s ha minden zökkenőmentesen, gyorsan megy, akkor már szeptembertől kb. 60 olyan hallgatónk lesz, akik mint a pécsi egyetem hallgatói intézetünkben végezhetnek el egy viszonylag magas kreditszámokkal értékelt, kihelyezett programot.

Miben áll a program lényege? A több mint 50 oldalas szakanyag röviden az alábbiakban foglalható össze.

A két szemeszteres program három különböző – önmagában is komplex – verzióból áll. A különbségek az induló nyelvi szintből erednek, tehát a választást (vagy adott esetben a besorolást) az határozza meg, hogy a hallgató mennyire tud magyarul. Az „A” verziót a kezdő nyelvi szintű, magyarul nem vagy alig beszélő diákoknak ajánljuk. Az első szemeszterben ők csak magyar nyelvet tanulnak heti 28 (!) órában. Ez az óraszám a második félévben 14-re csökken, a fennmaradó 14 órán a hungarológiai tárgyak osztoznak: *Magyar irodalmi alapismeretek* (5 óra), *Történelmi alapismeretek* (5 óra), *Földrajzi alapismeretek* (2 óra) és *Nyelvészet alapismeretek* (2 óra). Magyar nyelvi tanulmányaik (összesen 644 órában) államilag elismert középfokú vizsgával zárulnak, a többi tárgyból záróvizsga van. A program összesített kreditértéke a tervek szerint 25 pont.

Programunk „B” változatát azok a hallgató vehetik igénybe, akik induláskor ún. középszintű nyelvtudással rendelkeznek. (Ez a szint a hagyományosan alapfokként ismert szintnél valamivel magasabb.) Magyar nyelvből itt is a középfokú vizsga a cél, ehhez azonban, természetesen, kevesebb órára van szükségük: az egész tanév során heti 14, összesen 462 magyar nyelvi órát kapnak. Hungarológiai tárgyaik (szintén egész tanéven át): *Fejezetek a magyar művelődéstörténetből* (heti 8 óra), *Fejezetek a magyar irodalomból* (heti 3 óra), *Fejezetek a magyarság néprajzából* (heti 3 óra). A kurzus együttes kreditértéke a tervek szerint 45 pont.

A „C” kurzus induló nyelvi szintje középfokhoz közeli vagy annál esetleg magasabb. A cél a felsőfokú államilag elismert nyelvvizsga. Ennek eléréséhez heti 12 (összesen 396) órát kapnak a hallgatók a teljes tanévben. Hungarológiai tárgyaik szintje közelít az első éves egyetemi szinthez, ezt tükrözi a tantárgyak elnevezése is: *Bevezetés a magyar irodalomba* (heti 4 óra), *Bevezetés a magyar történelembe* (heti 4 óra), *Bevezetés a magyar néprajzba* (heti 3 óra), *Bevezetés a magyar művészettörténetbe* (heti 2 óra), *Bevezetés a Kárpát-medence és Magyarország földrajzába* (heti 2 óra). A hallgatóknak a második szemeszterben lehetőségük van összességében 30 óra speciálkollégium felvételére is. Természetesen ennek a kurzusnak a legmagasabb a tervezett kreditértéke: 55 pont.

Felmerülhet a kérdés, hogy milyen folytatási lehetőségek kínálnak a program befejezése után. Elképzelésünk (és óhajunk) szerint három értelmes lehetőség van. (1) A tanulmányok folytatása a PTE *Magyar mint idegen nyelv – Hungarológia szakján* (ahol egészen a PhD-ig van lehetőség). Ebben az esetben volt hallgatónk igen magas szinten képzett hungarológusként térhet vissza hazájába, ahol remélhetőleg hatékonyan, széles körben használni is fogja tudását. (2) Egy év után hazatérve egyetemére (esetleg érvényesítve tőlünk vitt kreditjeit) folytatja tanulmányait a hungarológia direkt vagy kevésbé direkt irányában. (3) Hazatérve – mintegy alapkön kiképzett hungarológusként – aktív tagja, esetleg tanára lehet valamely magyar közösségnek, vasárnapi iskolának stb.

Természetesen az sem baj, ha csak nyelvtudásában, a magyarsághoz való kötődésében megerősödve éli tovább életét hazatérése után.

Végül álljon itt egy példa annak illusztrálására, hogy most alakuló új programjaink milyen szervesen épülnek össze a régiekkel. Egy francia hallgató a hagyományos Sorbonne-kapcsolatunk keretében részt vett a három hetes nyári tanfolyamon. Ekkor zajlott, de tovább tartott a mindenki számára nyitott nyári tanfolyamunk is, amelyre ő átiratkozott. Itt szerzett tudomást a hungarológiai ösztöndíjról, s azt elnyerve mostanában fejezi be egy éves hungarológiai tanulmányait. S, ahogy hallom, már körülnézett a pécsi egyetemen.

Nos, így lehet a hungarológia iránt érdeklődő külföldiek képzésének egyik letéteményese a Balassi Bálint Intézet.

Dr. Gremesperger László
tagozatvezető

(Magyar Nyelvi – Hungarológiai Tagozat)